

— *друга вимога* звучить так: утримуйся від своїх емоцій, від умовиводів, зроблених нашвидкуруч, від примусу цифрових технологій і некритичних тверджень в інтернеті;

— *третья, соціальна, вимога* дискурсу: завжди поважай людську гідність усіх тих, про кого ти говориш або пишеш⁸.

Можна сказати, що саме остання вимога має бути й першою вимогою. Тому що, по-перше, коли йдеться про філософський дискурс, ми повинні поважати учасників цього дискурсу, до того ж він має бути відкритим, неупередженим і позбавленим примусу. Таким чином, ці вимоги є й морально-практичними.

VII. Прагнення істини відповідно до цих вимог є осереддям того, що утворює науковий етос. Згідно з цим етосом, не може бути суперечності між соціогуманітарними і природничими науками, що її роздмухують останнім часом, так само як і звинувачення на адресу соціогуманітарних наук як таких. Класична суперечка між «науками про дух» і «науками про природу» розв'язується тим, що *і соціогуманітарні науки, і природничі, і філософія мають єдиний фундамент в аргументативній практиці*. Цей фундамент, який Кант називав «фактом розуму», а Габермас — «габітусом розуму», є основою і громадського дискурсу. Цей «факт» і цей «габітус» є й моральним фундаментом, на якому тільки й може існувати наука і наша співпраця — співпраця академічних інститутів і вищої школи, а також співпраця науковців і громадянського суспільства задля успішного розвитку нашої країни та нас усіх.

Анатолій Лазаревич

Філософські дослідження в Національній академії наук Білорусі: досягнення, проблеми, перспективи

Академічна філософія — це свого роду фундамент і водночас джерело розвитку філософського знання, якщо останнє розглядати у широкому смисловому контексті та у прив'язці до певного інституційного національно-державного і соціально-культурного простору. Академічну філософію визначають посталі в науці та суспільстві традиції інтелектуальної культури, ця філософія постає як їх берегиня, інструмент розвитку та продовжувач у майбутньому. Академічні філософські дослідження є цінними не тільки своєю фундаментальністю та системністю, але і з точки зору практик організації наукового процесу, нагромадження, відтворення та трансляції і професійного досвіду. За умов сучасного плюралізму думок, нечіткості критеріїв прийняття тієї чи тієї ідеї або теорії, академічна філософська рефлексія з властивим їй методологічним апаратом набуває особливої актуальності та значущості.

⁸ Бьолер, Д. (2017). Розмисли щодо нашого осереддя в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз. Переклад з німецької А. Єрмоленка. В: *Філософська думка*, 2, 54.